

(א) ועי' מוס' זמנים טו:
(ב) הכל מדיקין.
(ג) זבחים דף קטו.
(ד) בבבא בתרא ג' (ד) ע"ג
רש"י זמנים כה. ד"ה
כפוי וזב' (ט) ועי' ע"ג
הוספות נבדוק יט. ד"ה
דף של' וכו'.

תורה אור השלם

(א) וכתבי את נקתי
באדם כד עמי בירא
ועשו באדם כפאי
וכחכמי ורדו את
נקתי ואת רדו יי
(ויקרא פ"ד ה')

(ב) הנה קד והשגה
אשר לא נפתח כף
גלה העץ הן הארץ
מהענין ופרך תרע
עניה באיש תיקה
ובקנה ויקמה:
(זכריה כ"ו טו)

(ג) כספם בחצות
ישלכו וקרבן לנה
יהי כספם וקרבם לא
יזל קהצו יבום
קברת יי נפשם לא
ישבעו ויפועיל לא
ימלאו בן מקשלו עינים
היה: (ויקרא ג' יט)

הגהות וצינונים

(א) בתשובת הרשב"א:
הענין בביב בשפותיה:
(ב) ס"א ש"ע ע"ג (גיליון)
מגדל דוד, ענין שירת
המשיח' ח"א סי' שרת
(ג) מהמ"מ ודגתיה:
לארבע רוחות
שבתיים: (ד) ח"א ס"א
קורש ברוך הוא יצא
ליה (גיליון) מגדל דוד:
(ה) ג"כ (גיליון) ערך צ"ג
כ"ד (וכסתה) (גיליון):
(ו) "ובדמלחה" ליה
ברפ"י ובבב"מ רש"י:
גוסף ע"פ מהר"ל:
באתרא בחמרא
ומפשה ופיהא, וכן
הסדר בבב"מ אלא שיש
שאנס גוסף "בחמרא"
ויש שריס גורסיס
"ובדמלחה": (ז) פ"י
מפתחות
המור"ם: (ח) פ"י אחר
(גיליון) מהר"ל:
(ט) באנתרא ובבב"מ גוסף
אנתרא: פ"י ש"י לא:
"דחיה ושערי" (באנתרא)
כלתא ליה אנתרא תרוב
הכתי' ועי' עין ע"ג
רש"י: (י) פ"י אנתרא
גוסף בזמניה ומפשי
ביבוי, ובמנונה הגריס:
לדידה ביבוי: (יא) ג"כ
נקדדה (בארות המ"ס)
(כ) צ"ל מפרד"ש (רש"י)
וחכמת מנה, וכו"ה בחלק
המכתי', ולדוסה צ"ח
הקדום אין יתקנה:
(ל) ברש"י שבע"י גוסף
ומפ"ה ובקצת כתי'
גוסף ומפ"ה: (מ) בכתי'
גוסף ש"י אנתרא
שערי: (נ) ג"כ
מריב (בארות המ"ס):
(ס) בכתי' במקום "ומ"
שאתה" באילו אתה:

א"ל לא. שציקנה לך: א"ל. איזה יציגה לך דמי פלגה סעודתך: איכול קורבנא. מלשינות: קורבנא. קרנן להקריב על גבי המזבח דקיימנה לן איש איש לרצות את עובדי כוכבים שוודרים נדרים ונדנות משראל (חולין דף ק"ג): בניי שפתים. שפה העלוונה: דידדה לא דוי מומא. להקריב לגזוה בצמה לידהו אלא ממוכר אכר^ב. דוקין טיל"ה כמו הנוטה כדוק (שפיט מ): יאמרו המפי"ה מום בקדשים ויהו. שיהו שצורין שצביל שטביל מום בקדשים ועבר על מוס לא יהיה צו^ב (ויקרא כ"ב) נהרג: ענותותו. סבלותו שסבל את זה ולא הרגו: שדא גירא אזורה. לקסוס קסס כשהיה סמוך לירושלים: ההוא יזוקא הוה מוגנס גלשטיה לא קרמינן: ביד עמי ישראל: על ידי עמי ישראל: ואכפורי וידיה. לקנת רדיו^ב: נקדה^ב. נקצה לשון מוקדרינ^ב צהרים (שירויזן דף נ"ה). נקדה^ב לו חמה זרחה שצביל מנסכת טענית (דף ק"ג): ציצתו. צליט של טעניות: נגרתה ע"ג גבי כרים ובסתות. שלא היה מהלך אלה על גבי מילת: ואיכא דאמרי. פן צליט שמו ולמה נקרה שמו הכסם והיה כסמו כסא שלו מוטלת בין גדולי רומי כשהי' הולך צרומי להקביל פני קיסר: הוו להנך תלמא עמימי מיטי ושערי ומלכ^ב ויצי למיזן כל בני העיר שערי ומד שחא: ברויני. אנשים ירקיס ופומיס מלחמה: אמרו אהו רבנן. להנך בריוני: לא מסתייעא מייתא. לנלח: קמו. בריוני: קלינהו אהנך אמברי. לאורחות התבונה ועינים^ב כדי שילמנו: סמידא. סלת: חיזורתא. פת נקיש: גושקרא. פת קינר שאונד"ר: פרתא. פרש של גללי צהמה: ומתה. מתמת איסטמיסותה: גרוגרות. ממותם שסארו לבי^ב דוק שנלך את מימיה ומלחמה ליה ואלתה לרעונה וממת החולי של רבי דאוק שנכנס בגרוגרת טעמה וממה צאסטניסו: הוה מתחוי. צרנו:

מאברא. מתמת שהיה כחוס: כי הוה בריא. כשגמר טעניומו ורעה להצרות עלמנו: הוו מייתי ליה גרוגרות. תלמיס יצקן מפי שלא היה יכול לללוה דבר עבה ומהי מונך לן מיימיזן ומשלקן הגרוגרות: אבא סיקרא. כין שמו: ש"ח ליה. רבן יוחנן פן זכאי תא לגזלי זנענא: אמר ליה. רבן יוחנן פן זכאי: עד אימת עבדיתו הכי. ללא שנקימון לאשלומי: חוי ל"י תקנתא דדידי.

שניחתי ללחא מן הענין כקול נפשך בקצירי. החוק שולח כחולה הולך קול שאתה חולה: לשיש"י בך. כמו שאתה^ב גוסס: ואייתי מידי סריא. דבר מסריס כגון נזילה: ואגני גבך. והסכב צמטקן עמך שיאלמו מת הוא ומסריס ככר: ולשיש"י בך תלמידך. יכנסו מתת רגלי מטקן שלח ולא יניחו אתריס שלחא דלעין דיעין דסייל קליל מתמחא: בעו. הןן בריוני: צדוקיהו. ברמיסם שמה מעריס סוא: אמר אהו. אבא סקרא: יאמרו. הרומיים עליכס שאפילו רבן דקרו: צמידחיה. אולי יענע: דלאו מלכא אנא. והמעללת צי:

איכרל

אמר ליה לא אמר ליה יהיבנא לך דמי פלגא דסעודתך אמר ליה לא אמר ליה יהיבנא לך דמי כולא סעודתך א"ל לא נקמיה בידיה ואוקמיה ואפקיה אמר הואיל והווי יתבי רבנן ולא מחו ביה ש"מ קא ניחא להו איזיר איכול בהו קורבא בי מלכא אול אמר ליה לקיסר מרדו בך יהודאי א"ל מי יימר א"ל שדר להו קורבנא חזית אי מוקרבין ליה אול שדר בידיה עגלא תלחא בהדי דקאתי שדא ביה מומא^ב בניי שפתים^ב ואמרו לה בדוקין שבעין^ב דוכתא דלדידן הוה מומא ולדידהו לאו מומא הוא סבור רבנן לקרובה משום שלום מלכות אמר להו רבי זכריה בן אבכולס יאמרו בעלי מומין קריבין לגבי מוצח סבור למיקמליה דלא ליזיל ולימא אמר להו רבי זכריה יאמרו מוטל מום בקדשים יהרג אמר רבי יוחנן ענותותו של רבי זכריה בן אבכולס החריבה את ביתנו ושרפה את ביתכלנו והגליתנו מארצנו שדר עליויהו לניזון קיסר כי קאתי שדא גירא למזרח אתא נפל בירושלים למערב אתא נפל בירושלים לארבע רוחות השמים^ב אתא נפל בירושלים א"ל ליוקא פסוק לי פסוקך דאמר ליה^ב ונתתי את נקמתי באדם ביד עמי ישראל וגו' אמר קורשא ברוך הוא בעי^ב לחרובי ביתיה ובעי לכפורי ידיה כההוא גברא ערק אול ואגייר ונפק מיניה ר"מ שדריה עליויהו לאספסיינוס קיסר אתא צר עלה תלת שני הוו בה הגהו תלתא עתירי נקדימון בן גוריון וכן כלכא שבוע וכן ציצית הכסת נקדימון בן גוריון שנקדה לו חמה בעבורו בן כלכא שבוע שכל הנכנס לביתו כשהוא רעב ככלכ יוצא כשהוא שבע בן ציצית הכסת שהיתה ציצתו נגרת על גבי כסתות^ב איכא דאמרי שהיתה כסתו מוטלת בין גדולי רומי חד אמר להו אנא זיינא להו בחישי ושערי וחד אמר להו ברהמרא ובדמלחא^ב ומשחא וחד אמר להו בדציבי ושבוה רבנן לדציבי דרב חסדא כל אקלידי^ב הוה מסר לשמעיה בר מצביבי דאמר רב חסדא אכלכא^ב דחישי בעי שיתין אכלכי דציבי הוה להו למיזן שערים וחד שתא הוה בהו בריוני אמרו להו רבנן ניפוק ונעביד שלמא בהדיהו לא שבקינהו אמרו להו^ב ניפוק ונעביד קרבא בהדיהו אמרו להו רבנן לא מסתייעא מילתא קמו קלנהו להנהו אמברי דחישי ושערי^ב והוה כפנא מרתא בן בייחוס עתירחא דירושלים הויה שדרתיה לשלוחה ואמרה ליה זיל אייתי לי אדאול אודבן אתא לה סמידא ליכא חזרתא איכא אמרה ליה זיל אייתי לי אדאול אודבן אתא ואמר לה חזרתא ליכא גושקרא איכא א"ל זיל אייתי לי אדאול אודבן אתא ואמר לה גושקרא ליכא קימחא דשערי איכא אמרה ליה זיל אייתי לי אדאול אודבן אתא וליכא מלכא אמרה אמרה איפוק ואחזי אי משכחנא מדי למיכל איתיב לה פרתא בכרעא ומתה קרי עלה רבן יוחנן בן זכאי^ב הרכה בך והענוגה אשר לא נסתה בך רגלה איכא דאמרי גרוגרות דר' צדוק אכלה ואיתניסא ומתה דר' צדוק יתיב ארבעין שנין בתעניתא דלא ליחרב ירושלים^ב כי הוה אכיל מידי הוה מתחזי מאבראי וכי הוה בריא מייתי ליה גרוגרות מייזן מייהו ושדי להו כי הוה קא ניחא נפשה אפקתה לכל דהבא שדיתיה בשוקא אמרה האי למאי מיבעי לי והיינו דכתיב^ב כספם בחצות ישליכו אבא סקרא ריש בריוני דירושלים בר אחתיה דרבן יוחנן בן זכאי הוה שלח ליה תא בציענא לגבאי אתא א"ל עד אימת עבדיתו הכי וקמליתו ליה לעלמא בכפנא א"ל מאי איעביד דאי אמנא להו מידי קמלו^ב חזי לי תקנתא לדדי דאיפוק אפשר דהוי הצלה פורתא א"ל נקוט נפשך בקצירי וליתי כולי עלמא ולישיש"י בך ואייתי מידי סריא ואגני גבך ולימרו דנח נפשך וליעיש"י בך תלמידך ולא ליעול בך איניש אחרינא דלא לרגשן בך דקליל את דאיניהו

עגלא תיחא. כמו ושלשים על כולו (שמות יד) וכמו עגלה משולשת ואיל משולש (בראשית טו) פי' צריא וטוב ויש מפרשים שלשי לנצון ולא יתכן דלמרינן צפרק ארבע מימות (סנהדרין דף ס"ה): דהווי מצדו להו עיגלא תלחא ולא כמו שפרשם שגדל שלש דהא צטוף פרק רבי אליעזר דמילה (שבת דף ק"ה). אמר עדד להו עגלא תלחא ציונא דשענא פירוט יוס שציעי ללדמו^ב: אז

ליקויי רש"י

ליקויי רש"י

רש"י ד"ה גושקרא פת קינר. ע"ג שבת דף כ"ב ע"ג צדוקי ד"ה גושקרא:

לעוי רש"י

ליקויי רש"י

ליקויי רש"י

השולחן אלא כל נכסי אחרנין לכחמתך ופי' עני לטוטי הי"ל ללא מלי מוזין צממיה משס אלו למדין שהמכר קייס וטע"ס שמשועבדין לנשה אלא לנכהי אהני שטעור שחולק לטרוף מיהן כשעני ומנה לגזוה כחומה הלך האי קמחו עטל

ההר המובן. וזו ציט המקדש
 והצבונות. זה ציט המקדש
 [ובתורה ג' כהן]. כיון דרש
 דש. לטון מנוגל [מגילה
 כד]. כנר סולגל [בב"ב נה:
 ועי' שבת
 לקיטמיה. אכל אכל [שבת
 לו: הלמן טס].

לעזי רש"י

קולדווייר. פירוש
 מסגרת רש"י סוכה נע"א
 ד"ה לגמיתוכו ועי' רש"י
 מגילה כב ע"א ועי' טו
 ע"כ ד"ה [גמולתי]:
 ונודיע"א פירוש סוכה
 [עין שמה עו ע"כ טולן
 סכ ע"א וירמיה ח ט:]

תורה אור השלם

(א) [נפק סבקי הנער
 בפדול והלבנון באדיר
 פול: וישעה י' לו]

(ב) והיה אדירו מן
 ומשל: מן קרבן
 והקרבתי [גש א"י כו
 מי הוא? אן ערב את לבו
 לנפש א"י? ואם יי:
 [וישעה י' לו]

(ג) אעברה יאן ארצה
 את הארץ הפוכה
 אשר בעבר תהיה הנה
 הפוכה הנה והלבנון:
 [דברים י' כה]

(ד) מפר אותות בדים
 וקסמים וחולל משיב
 חקים אחרו ודעתם
 יפלו: וישעה י' כה]

(ה) מאור עינים יפוח
 לב שמעיה מוכה
 תדשן עצם: [משל י' לו]

(ו) לב שפוח יחייב נדה
 ויהי נפאה תבשן גרם:
 [משל י' לו]

(ז) ואמר א' אלהינו צור
 חסיו בו: [דברים י' לו]

(ח) שאני צרוד בקרב
 מועדך שמו אותם
 אותות: [דברים י' לו]

(ט) י' אלהי צבאות מי
 קמוד חסין יהי
 ואמונתך סביבותי:
 [דברים י' לו]

(י) מי כמכה באלים י' מי
 כמכה נאדר פקש
 נזרא תהלת עשה
 פלא: [ישעיה טו יא]

(יא) וכן ראיתי פשעים
 קבדים וקאי ומקלום
 קדוש וילכו וישתחוו
 בעיר אשר בן עשו גם
 יהי הללו: [תהלת י' לו]

(יב) היו צדיה לראש
 אביה שלו י' וזונה
 על רב פשעה עולתיה
 הלכו שבי לפני צר:
 [אבות א' ה]

איברא מלכא את. ¹⁰ מלך אתה עמיד להיות: ויהו אדירו ממנו ומושלו מקרבו יצא. אלמא אליר הוא מושל: לבנון זה בית המקדש. שמלכין עונותיהן של ישראל: ברוך עליה. דזוק ולהטו אתה: אין שוברין את החבית. כדי שילך לו הדרקון כך היה לכם להשמיד תומת העיר ולשורפה גלגל כדי להשליך לזמן צרינו ממוכה: וחביתא שבקינן לה. כך היינו מנפסי אולי נוכל להס ולחוליאס ממנה ומהיה העיר קיימת ונשלים עמך: פרישתא. שלח: לא נפיק. שנתשנו אנחנו משמחת השמועה: ורוח נכאה תיבש גרם. וכאשר תכאה רוחך מחמת השונא מיבש העלם שלך: תן לי יבנה. שלא תחריצנה ולא תהרוג חכמיה: וישושייתא דרבן גמליאל. משפחת הנשיא שלא תהרגם שלא תכלה שולטנות בית דוד: ואסותא. רופאים תן לי מלאשך שירפאו את רבי גדוק שלא היה יכול לזבוע אוכל לפי שנתקלרו מעיו צמנומיו: דליא סבר. רבן יוחנן סבר: בודי האי. ויהישק לירושלים לא עמיד ליה ¹¹ ואשתכח לפי הללה פורתא לא עבדי הלכך צניגא מיניה הא דמיהו הללה פורתא: מיא דפארי. מים שנישורו צהס סובין: מיא דסיפוקא. סובין גסין וקמת מעורב צבן: שאגו צורדיך בקרב מועדיך. צבית שלחה ממושל צו: שמו אותותם אותות. אמרו ססימניסון סימין ¹² דס זה של מי הוא אל לא שהרגו את ענמנו ¹³: עצמו. כינוי כלפי מעלה: חסין. מתאפק: במין גרונתי. סל גדול שפופים צו יין מנגט לצור וקורין קולדווייר: וישתבחו בעיר אשר בן עשו. הגזירה הזאת שאתם רואין: מיאי דמישטרן. ממנון ממונס של ישראל: נחשוש. רוח סערה: מיסרא. נחל קישון גרפס ¹⁴: מעילא. פה להכניס מאלל: מפקנא. מולל דךך צית העיר: ארופתא. קורנס: אישתיק. אומו ימוש מלנקר מפני קול הקורנס: כיון דדש דש. משהרגיל היתוש ולמד צקול הקורנס הסיר צו ולא הניח ניקורו: צפור דדור. רוגיליא: בנגידא. אוב:

אי לא דמלכא את לא מימסרא ירושלים בידך. אע"ג דלכמי לא מימסרל צילו עד שגא טיטוס מ"מ כפנא הוי כלילו ככר נמסרה: **ונעשה** גם והיה דם כו'. להודיע דקסה לפני המקום מורכן צית המקדש: **וניקר** במוחו ו' שנים. לא נעשה טרפה צכך דלדך מוטעמו נכנס ולא ניקב הקרום ועוד יש חילוק צין טריפות דלדס לזהמה כדפרישית צפרק קמא דערובין (דף י' ט): ¹⁷ זה

איברא מלכא את. ¹⁰ מלך אתה עמיד להיות: ויהו אדירו ממנו ומושלו מקרבו יצא. אלמא אליר הוא מושל: לבנון זה בית המקדש. שמלכין עונותיהן של ישראל: ברוך עליה. דזוק ולהטו אתה: אין שוברין את החבית. כדי שילך לו הדרקון כך היה לכם להשמיד תומת העיר ולשורפה גלגל כדי להשליך לזמן צרינו ממוכה: וחביתא שבקינן לה. כך היינו מנפסי אולי נוכל להס ולחוליאס ממנה ומהיה העיר קיימת ונשלים עמך: פרישתא. שלח: לא נפיק. שנתשנו אנחנו משמחת השמועה: ורוח נכאה תיבש גרם. וכאשר תכאה רוחך מחמת השונא מיבש העלם שלך: תן לי יבנה. שלא תחריצנה ולא תהרוג חכמיה: וישושייתא דרבן גמליאל. משפחת הנשיא שלא תהרגם שלא תכלה שולטנות בית דוד: ואסותא. רופאים תן לי מלאשך שירפאו את רבי גדוק שלא היה יכול לזבוע אוכל לפי שנתקלרו מעיו צמנומיו: דליא סבר. רבן יוחנן סבר: בודי האי. ויהישק לירושלים לא עמיד ליה ¹¹ ואשתכח לפי הללה פורתא לא עבדי הלכך צניגא מיניה הא דמיהו הללה פורתא: מיא דפארי. מים שנישורו צהס סובין: מיא דסיפוקא. סובין גסין וקמת מעורב צבן: שאגו צורדיך בקרב מועדיך. צבית שלחה ממושל צו: שמו אותותם אותות. אמרו ססימניסון סימין ¹² דס זה של מי הוא אל לא שהרגו את ענמנו ¹³: עצמו. כינוי כלפי מעלה: חסין. מתאפק: במין גרונתי. סל גדול שפופים צו יין מנגט לצור וקורין קולדווייר: וישתבחו בעיר אשר בן עשו. הגזירה הזאת שאתם רואין: מיאי דמישטרן. ממנון ממונס של ישראל: נחשוש. רוח סערה: מיסרא. נחל קישון גרפס ¹⁴: מעילא. פה להכניס מאלל: מפקנא. מולל דךך צית העיר: ארופתא. קורנס: אישתיק. אומו ימוש מלנקר מפני קול הקורנס: כיון דדש דש. משהרגיל היתוש ולמד צקול הקורנס הסיר צו ולא הניח ניקורו: צפור דדור. רוגיליא: בנגידא. אוב:

ונכנס לבית קדשי הקדשים והציע ספר תורה ועבר עליה עבירה ונמל סיף וגידר את הפרוכת ¹² ונעשה גם והיה דם מבצבץ ויוצא וכסבור הרג את עצמו שנאמר ¹³ שאגו צורדיך בקרב מועדיך שמו אותותם אותות אבא חנן אומר ¹⁴ מי כמוך חסין יה מי כמוך חסין וקשה שאתה שומע ניאוצו וגידופו של אותו רשע ושותק דבי רבי ישמעאל תנא ¹⁵ מי כמוכה באלים ה' מי כמוכה באלמים מה עשה נמל את הפרוכת ועשאו ¹⁶ כמין גרונתי והביא כל כלים שבמקדש והניחן בהן והושיבן בספינה לילך להשתבח בעירו שנאמר ¹⁷ ובכנן ראיתי רשעים קבורים ובאו וממקום קדוש יהלכו וישתבחו איכא דאמרי קבורים ממש דאפילו מילי דמממן איגלייא קבוצים אל תיקרי וישתכחו אללא וישתבחו איכא דאמרי קבורים ממש דאפילו מילי דמממן איגלייא להון עמד עליו נחשול שבים לטובעו אמר כמדומה אני שאלהיהם של אלו אין גבורתו אלא במים בא פרעה טבעו במים בא סיסרא טבעו במים אף הוא עומד עלי לטובעני במים אם גבור הוא יעלה ליבשה ויעשה עמי מלחמה יצתה בת קול ואמרה לו רשע בן רשע בן בנו של עשו הרשע בריה קלה יש לי בעולמי ויתוש שמה אמאי קרי לה בריה קלה דמעלנא אית לה ומפקנא לית לה עלה ליבשה ותעשה עמה מלחמה עלה ליבשה בא יתוש ונכנס בחוטמו ונקר במוחו שבע שנים יומא חד הוה קא חליף אבבא דבי נפחא שמע קל ארופתא אישתיק אמר איכא תקנתא כל יומא מייתו נפחא ומחו קמיה לנכרי יהיב ליה ארבע זוזי לישראל אמר ליה מיסתיתך דקא חזית בסנאך עד תלתין יומין עבד הכי מכאן ואילך כיון דדש דש תניא אמר רבי פנחס בן ערובא אני הייתי בין גדולי רומי וכשמת פצעו את מוחו ומצאו בו כצפור דרור משקל שני סלעים במתניתא תנא כגוזל בן שנה ¹⁸ משקל שני ליטרין אמר אבבי נקטינן פיו של נחושת וצפורנו של ברזל כי הוה קא מיית אמר להו ליקליוה להווא גברא ולכדרי לקיטמיה אשב ימי דלא לשכחיה אלהא דיהודאי ולוקמיה בדניא ¹⁹ אונקלוס בר קלוניקוס בר אחתיה דטיטוס הוה בעי לאיגיורי אזל אסקיה לטיטוס בנגידא ²⁰ אמר ליה מאן חשיב בההוא עלמא אמר ליה ישראל מהו לאידבוקי בהו אמר ליה מיליהו נפישין ולא מצית לקיטמניהו זיל איגרי בהו בההוא עלמא והוית רישא דכתבי ²¹ הוה צדיה לראש וגו' ²² כל המוצר לישראל נעשה ראש ²³ אמר ליה דיניה ההוא גברא במאי אל

איברא מלכא את. ¹⁰ מלך אתה עמיד להיות: ויהו אדירו ממנו ומושלו מקרבו יצא. אלמא אליר הוא מושל: לבנון זה בית המקדש. שמלכין עונותיהן של ישראל: ברוך עליה. דזוק ולהטו אתה: אין שוברין את החבית. כדי שילך לו הדרקון כך היה לכם להשמיד תומת העיר ולשורפה גלגל כדי להשליך לזמן צרינו ממוכה: וחביתא שבקינן לה. כך היינו מנפסי אולי נוכל להס ולחוליאס ממנה ומהיה העיר קיימת ונשלים עמך: פרישתא. שלח: לא נפיק. שנתשנו אנחנו משמחת השמועה: ורוח נכאה תיבש גרם. וכאשר תכאה רוחך מחמת השונא מיבש העלם שלך: תן לי יבנה. שלא תחריצנה ולא תהרוג חכמיה: וישושייתא דרבן גמליאל. משפחת הנשיא שלא תהרגם שלא תכלה שולטנות בית דוד: ואסותא. רופאים תן לי מלאשך שירפאו את רבי גדוק שלא היה יכול לזבוע אוכל לפי שנתקלרו מעיו צמנומיו: דליא סבר. רבן יוחנן סבר: בודי האי. ויהישק לירושלים לא עמיד ליה ¹¹ ואשתכח לפי הללה פורתא לא עבדי הלכך צניגא מיניה הא דמיהו הללה פורתא: מיא דפארי. מים שנישורו צהס סובין: מיא דסיפוקא. סובין גסין וקמת מעורב צבן: שאגו צורדיך בקרב מועדיך. צבית שלחה ממושל צו: שמו אותותם אותות. אמרו ססימניסון סימין ¹² דס זה של מי הוא אל לא שהרגו את ענמנו ¹³: עצמו. כינוי כלפי מעלה: חסין. מתאפק: במין גרונתי. סל גדול שפופים צו יין מנגט לצור וקורין קולדווייר: וישתבחו בעיר אשר בן עשו. הגזירה הזאת שאתם רואין: מיאי דמישטרן. ממנון ממונס של ישראל: נחשוש. רוח סערה: מיסרא. נחל קישון גרפס ¹⁴: מעילא. פה להכניס מאלל: מפקנא. מולל דךך צית העיר: ארופתא. קורנס: אישתיק. אומו ימוש מלנקר מפני קול הקורנס: כיון דדש דש. משהרגיל היתוש ולמד צקול הקורנס הסיר צו ולא הניח ניקורו: צפור דדור. רוגיליא: בנגידא. אוב:

(ב) סתהרין קד: ע"ש, (ג) יומא לט: (ד) שופטים ה כא, (ה) [נפטו] מ"ד דבמות כתב התיובת על מ"ש חוס' דהכא כדפרישית ע"כ דעירובין אכל לא מלאחי סס כלס עכ"ל נראה שלא היה לפני מלך שדקס סס מוספוס דעירובין א. ד"ה סנו שדעה וכו' נסח חוס' כ"י ומיהו כמה צני אלס וכו' ע"ש ועי' חוס' צ"ק נא. ד"ה נעמד חוס' וצוים קטן. ד"ה ולמלא חוס' חולין מנ: ד"ה ואל' יסודה ומוספוס צמורו לו. ד"ה כ"ו.

הנהרות הגר"א
 [א] גמי אונקלוס בר אונקלוס בר אחתיה דאנדריינוס הוה בני כ"ב:

הנהרות וציונים
 [ב] דפוי קיסר ואמניו להו חשיבי, וצ"ל כמו כמנומ"מ ובאגות"א ובכתי"א ואמניו: [ג] ד"ה רפ"א ארתית, וכ"ה במנומ"מ ובאגות"א ובכתי"א: [ד] דפוי גריר את הפרוכת: [ה] דפוי את הפרוכת ונעלן הלשון דכ"ס כתב היעב"ז דכ"י טובא הוה: [ו] [לפי שהגלה את שמשלו לינוה, טעם זה כתב בספר חסידים סי' תתשנ"א] [ז] [גליון] ראשונים ובתי"א כ"ו ג. וכמו בויק"ר כ"ב ג. [ח] [ביתור] צד נגד ד' איתא בגיטרא פי כ"בשורף] [ט] [גליון]: [י] [כלומר קודם שמיצר להם נעשה ראש שלא יאמרו ביד אומה שפילה מסר את בניו. כ"כ תוספות גליון: ג' ד"ה [שלא] [גליון]: [כ] בכתי"א נוסף באמת: [טז] צ"ל י"י [באג"מ, וכ"ה בכתי"א]: [יז] בכתי"א וכו' פ"אמור:

במאי

הניזקין

פרק חמישי

גיטין

נז.

ליקוטי רש"י

(א) ועיניו דף כ"א:
(ב) דניחא לי ועי' כמות
קוב, ועי' ו'ע' ר"ה
(ג) א' מעיני ל'
(ד) מנהרין קו, (ה) וכן
כטס מ'ז, (ו) נדה לה
ע"ב.

תורה אור השלם
(א) לא תרדש שלמים
ומביתם קל ימרו
לעולם: (דברים כג, יד)
(ב) הלא אתה אלהים
ונחתנו ולא תצא
אלהים בקבאותינו:
(החלום י"ב)
(ג) בלע אדני ולא חמל
את כל נאות יעקב
הרם בקברתו מקברי
בת יחיה העני לאמר
חלל מקלתי וקשרתי:
(איכה ב, ב)

(ד) ואנכי אפחתי איד
אשתיך בפנים ואמן לך
ארץ הקנה נחלת צבי
צבאות גוים ואמר אבי
הקרא לי ואתחרי לא
השבי: (דברים י"ג, י)
וכא בארץ הצבי ונבות
ישלחו ואלה יקלטו
מידו אדם ומצאב
ותאשית בני עמון:
(דברים י"א, טז)

(ה) שמתו את ירושלם
וגילו בה כל אהביה
שישו אתה מושל כל
המתאבלים עליה:
(ישעיה ס"ו, י')

(ו) גרע בתיי אף כל קרן
ישראל השבי אהור
ימינו מפני ארבע יבצר
ביעקב פאש לכהב
אכלה סביב: (איכה ב, ג)

במאי דפסק אנפשיה, מיקלי ודדורי קטמא: בשכבת זרע ורותח. מדה כנגד מדה שצטמנו המחיל העם לזנות אל צנות מואב^(ז): דאמר מר, צעירובין (דף ק"א): וילף לה מולתג הכנה יגיעת צער המלעג הכנה ילודן ציגיעת צער וקרא צדצרי סופרים יומר מדצרי צי הוסר^ח צדצרי סופרים יומר מדצרי מורה: ^פ בניאי האומות עובדי ע"י^ט. נלעם שהספיה נגלית עליו והרשע לצר: מור מ'כ"א, מדינה ששמה הר המלך: נפ'א, צני המדינה הסודים עליהו דרומאלי ומחוסה: גונדא, גדול: הוה בהו, ציהודים: איזדקור, לשמות: עד דאחתי. לנני הסיל: בליונא דגושפנקא, מי שהיטה לו זורה צנעטמו היה מכירה רחוק מיל מן העיר למרחק הנרות: שחליים, מין מאלכל הוא צמסכת ע"י (דף כ"ט): ההוא אתרא, הר המלך: משקריתו, דלמרימו ששים

רצוא עירות היו צר המלך והוא אינו מחזק לפילו ששים רצוא קסיס: גמרא, דיערירי'ש צלע"ז כמו גמור מסאלי (פסחים דף ק"א): אין עורו מחזיק בשרו, משפוטש הוא כוון ואין יכול^י לחזור ולכסותו צו: דשמיע ליה, מה מעשיהם אס לדיקיס אס רשעים: בארום וארוסתו, מלואתה העיר: שפטפט, זולו צילרו ולא חשצו אלף נמגד עליו: וחסר השער, נתיקרה הסוצואה: לובן ביצה, שהוה דומה לשכנת זרע^א להולאי קול שצאו על אשתו: סוד, דיערירי'ש מתייבש ומגליל: שכבת זרע דוחה מן האור, נכנס ונצלע צבגד זאינו מוגליל: תורניתא, פ"ין: גנא, מופס: קרני מלחמה, רלעי גייסות מוקעי קרן ומתאספס עליהס צני לנאס: ושמא תאמר קרובה היתה, ליס: בקעת ידים, סס מקוס: ואחד דם, מהרונג צמר:

רותחת דאמר מר^ב כל המלעג, על דברי חכמים נידון בצואה רותחת תא חזי מה בין פושעי ישראל לנביאי אומות העולם עובדי ע"י^ט תניא אמר רבי אלעזר בא וראה כמה גדולה^ג כחה של בושה שהרי סייע הקב"ה את בר קמנא והחריב את ביתו ושרף את היכלו: אתרנגולא ואתרנגולתא חריב מור מלכא דהוו נהיגי כי הוו מפקי חתנא וכלתא מפקי קמייהו תרנגולא ותרנגולתא כלומר פרו ורבו כתרנגולים יומא חד הוה קא חליף גונדא דרומאי שקלינהו מינייהו נפלו עלייהו מחונהו אתו אמרו ליה לקיסר מרדו כך יהודאי אתא עלייהו הוה בהו ההוא בר דרומא דהוה קפיץ מילא וקטיל בהו שקליה קיסר לתאגיה ואותביה אארעא אמר ריבוניה דעלמא כוליה אי ניחא לך לא תמסריה לההוא גברא לדידיה ולמלכותיה בידיה דחד גברא אכשליה פומיה לבר דרומא ואמר^ד הלא אתה אלהים ונחתנו ולא תצא אלהים בצבאותינו דוד נמי אמר הכי דוד אתמוהי קא מתמה על לבית הכסא אתא דרקונא שממיה לכרכשיה ונח נפשיה אמר הואיל ואיתרחישי לי ניסא הא זימנא אישבקינהו שבקינהו ואזל איזדקור ואכלו ושתו ואדליקו שרגי עד דאיתחזי בליונא דגושפנקא ברחוק מילא אמר מיחדא קא חדו בי יהודאי הדר אתא עלייהו א"ר אסי תלת מאה אלפי שליפי סיפא עיילו למור מלכא וקמלו בה תלתא יומי ותלתא לילוותא ובהך גיסא הלולי וחגני ולא הוו ידעי הני בהני^ה בלע ה' ולא חמל את כל נאות יעקב כי אתא רבין אמר רבי יוחנן אלו ששים רבוא עיירות שהיו לו לינאי המלך בהר המלך דאמר רב יהודה אמר רב אסי ששים רבוא עיירות היו לו לינאי המלך וכל אחת ואחת היו בה כיוצאי מצרים חוץ משלש שהיו בהן כפלים כיוצאי מצרים אלו הן כפר ביש כפר שיחליים כפר דכריא כפר ביש דלא יהבי ביתא לאושפיאז כפר שיחליים שהיתה פרנסתן מן שיחליים כפר דכריא אמר רבי יוחנן שהיו נשותיהן וילדות זכרים תחלה ויולדות נקבה באחרונה ופוסקות אמר עולא לדידי חזי לי ההוא אתרא ואפילו שיתין ריבוותא קני לא מחזיק אמר ליה ההוא צדוקי^ו לרבי חנינא שקורי משקריתו אמר ליה^ז ארץ צבי כתיב בה מה צבי זה אין עורו מחזיק את בשרו אף ארץ ישראל בזמן שיושבין עליה רווחא ובזמן שאין יושבין עליה גמרא רב מגיומי בר חלקיה ורב חלקיה בר טוביה ורב הונא בר חייא הוו יתבי גבי הדדי אמרו אי איכא דשמיע ליה מילתא מכפר סכניא של מצרים לימא פתח חד מינייהו ואמר מעשה בארום וארוסתו שנשבו לבין העובדי כוכבים והשיאום זה לזה אמרה לו בבקשה ממך אל תגע בי שאין לי כתובה ממך ולא נגע בה עד יום מותו וכשמת אמרה להן סיפרו לזה שפטפט ביצרו יותר מיוסף דאילו ביוסף לא הוה אלא חדא שעתא והאי כל יומא ויומא ואילו יוסף לאו בחדא מטה והאי בחדא מטה ואילו יוסף לאו אשתו והאי אשתו פתח אידך ואמר מעשה ועמדו ארבעים מודיות בדינר נחסר השער מודיא אחת וברקו ומצאו אב ובנו שבאו על נערה מאורסה ביום הכפורים והביאום לבית דין וסקלום וחזר השער למקומו פתח אידך ואמר מעשה באדם אחד שנתן עיניו באשתו לגרשה והיתה כתובתה מרובה מה עשה הלך וזימן את שושבינו והאכילן והשקן שיכרן והשכיבן על מיטה אחת והביא לובן ביצה והטיל ביניהן והעמיד להן עדים וכא לבית דין היה שם זקן אחד מתלמידי שמאי הזקן ובבא בן כומא שמו אמר להן כך מקובלני משמאי הזקן לובן ביצה סולד מן האור ושכבת זרע דוחה מן האור בדקו ומצאו כדבריו והביאוהו לב"ד והלקוהו והגבוהו כתובתה ממנו א"ש אבי לרב יוסף ומאחר דהוו צדיקים כולי האי מאי מעמא איענוש א"ל^ח משום דלא איאבול על ירושלים דכתיב^ט שמתו את ירושלם וגילו בה כל אהביה שישו אתה מושל כל המתאבלים עליה: אשקא דריספק חריב ביתר דהוו נהיגי כי הוה מתילדי ינוקא שתלי ארזא ינוקתא שתלי תורניתא וכי הוו מינסבי קיצי להו ועבדו^י גנא יומא חד הוה קא חלפא ברתיה דקיסר אתבר שקא דריספק קצו ארזא ועיילו לה אתו נפול עלייהו מחונהו אתו אמרו ליה לקיסר מרדו כך יהודאי אתא עלייהו: גרע בחרי אף כל קרן ישראל א"ר זירא א"ר אבהו א"ר יוחנן אלו שמונים [אלף]^י קרני מלחמה שנכנסו לכרך ביתר בשעה שלכדוה והרגו בה אנשים ונשים וטף עד שהלך דמן ונפל לים הגדול שמא תאמר קרובה היתה רחוקה היתה מיל תניא רבי אליעזר הגדול אומר שני נחלים יש בבקעת ידים אחד מושך אילך ואחד מושך אילך ושיערו חכמים שני חלקים מים ואחד דם במתניתא תנא שבע שנים בצרו עובדי כוכבים את כרמיהן מרדמן של ישראל בלא זבל

וחגני, מחלות ושבת דה'. ארץ צבי, ארץ ישראל (נראה שיש טעוה) אין עורו מחזיק את בשרו, שהער כוון וגומד לאמר הפטור (מחובות ק"ב), גמרא, כותל לעי'ל צלע"ז ותלוי מ"ג, שפטפט, מפתוס, [מקטור] מצרי ויטמין (מנחות סו, ע"פ שט"מ), מן אלו ואלא שטע דתלמי ג"ה (ג), ע"י דה', פ"יאל צלע"ז (נ"ה ג).

ליקוטי רש"י
דיטרירי'ש פירוש ממכות, מקל: פ"י, פירוש מין אלו ואלא טעם (כשי ע"ז דף ע"א ש"ה מורכבת):

הנהגות וציונים
(א) "כל הימים" ליתא בראשונים ובכתי, ויג כ"י ימיר לעינים: (ב) כלומר אהבת נשים לו יומר מדי וזה מכלה גופו ונשמתו (גלות): (ג) ציל אסקיה לישו בנגידא (דפ"י לפני הצענון): (ד) בלעם, ודינו בצואה רותחת כלומר מצואתו לא רוחץ ומטומאתו לא נטהר עד לעולם הבא (גליון) שיבש הצענון בדפוס וילג, ושתי הנהגות הללו (א"ת ב' ד') נוספו בדפוס הגיל, וילגא יש כוכב ברשי סודי דאמר מר ונרשם בגליון והוא היה חולק על הפרושים, ועי' עירובין כא ע"ב בהגהות וציונים שם מתי"ס דפ"י "דאמרין בהניזקין גבי ישו הנציר": (ה) "עירובי ע"י" מיתר (דפ"י): (ו) מנה"מ ובתי' גדול: (ז) ציל מינא (דפ"י): (ח) בדפוס נוסף "הו" (וכי' בה"ת ובכתי): (ט) "אלף" נוסף ללא צורך בדפוסים אחרונים, ועי' נצח ישראל פרק ז' וחידושי אגרות למהר"ל: (י) בכתי' נוסף הדר: (יא) בכתי' נוסף פושעי ישראל, שי' ל' נציל: (יב) (בארות המים):

ה מקנהין בזוג
הסוס ובזוג הפרה
כו' ובמפה ש'
קוצין ושיער ש'
שושים. ונלה שיער
של שועים פירושו כלי
ממון משער השעו
לקוד ולהטיח בו את
הסוס והתרום אחרי
הטוח בחר להתעט
ועי' ברמב"ם בפ"ב
דן יט:

ד מגביהין. נוטלין זידים מעל השלחן: עצמות. קסין מהבשר
והגיס שאינן ראויין לבלוג: וקריפין. קליפי אגוזים ושאר מינים:
הבבבבא. שיש מורה עלי' אבל לא יטלטל הקליפין זידים:
נובבב. הבשר והספי ואוכלין: ומשפיד. את העלמות והקליפין:
המבבב. שיש עלי' ולא נטרך

ד ב"ה אומרים מגביהין מעל השולחן

עצמות וקליפין ב"ש אומרים מסלק את
המבלא כורה ומנערה וכריה בן אבקילום
לא היה נוהג לא בדברי ב"ש ולא
בדברי ב"ה אלא נוטל ומשליך לאחר
המטה אמר רבי יוסי ענוותנותו של ר'
וכריה בן אבקילום שרפה את ההיכל:

ה [מקלחין] בזוג הסוס ובזוג הפרה
ובזוג שוער ובמפה של קוצין ובשיער של
שוער ובלבד שלא יקנה בידו ובמפה בדרך
שעושה בחול: ו פירות שנתפורו בלקט
אחד אחד ואוכל ושערבו לו פירות בפירות
בורר ואוכל בורר ומנעו על השולחן בורר
ומשליך לפני בהמתו ברק אלו בפ"ע ואלו
בפני עצמן או שליטק מתוקן עפר וצורות
ה"ז חייב: א פנה שממנה בתבן וכן
חררה שממנה בגחלים אם מגולה מקצתה
נוטל וא"ל אינו נוטל א לעזור בן תדאי
אומר תוחבן בשפור או בסכין ונוטלין
בשבת: ה אין מטבילין את ה' המים
ביו"ט ואין משיקין את המים בכלי אבן
לטהרן בשבת דברי ר' והכ"א מטבילין
את ה' המים ביו"ט (ואין) ומשיקין את
המים בכלי אבן לטהרן אבל לא להטבילין
כלים שנשמאו באב הטומאה אין
מטבילין אותן ביו"ט ואצ"ל בשבת אבל
ממלא הוא כוס [או] דלי או קיתון
לשתות ומחשב עליהן ומטבילין טובל
בכרוב מטומאה המורה ואצ"ל מטומאה
קלה: ז קורע אדם את העור שעל פי
[החבית] של יין ושל מוריים ובלבד שלא
יתכוין לעשות זינוק אין פותחין לפסין
סתומות רבן שמעון בן גמליאל מתיר:

השלישן ממון פיו לאחר המטה:
ענוותנותו. לדומלל (יורה הוא:
שרפה. כלפינו גביטין (יורה) גם
שם הממיר ציור ועי"ז אולי הלי
גברא ואכיל צהו קורלא וגרס
חורבן היצת ע"ש: ה מקנהין.
כ"ל ו"ל אס נחלכלו ידיו צטיט
או צוזה מותר לקנחם ע"י דברים
ללו זהם קשים וליכא למיחש
שמה יבכסם וגם לא שייך צהו:
סמיטה דהא אין סמיטה צהו:
ובמפה. הקשה העשו' לאחוז בו
הקוליס: ובשיער ש' שועים.
כ"ל והוא כלי ממון משיער
השעו לקוד ולהטיח בו את היצת
וחרגוס על אחרי הטוח את היצת
בחר להתעט: בידו ובמפה.
כלומר שלא יחזו מפה של פסון
ויכולא צדו ויקנח זה: בחור.
שמקנח נמפה זו את הידים ויכול
לנח לכנס את המפה: ו אחד
אחד. ולא לתוך הקל וקופס:
פירות בפירות. שני מינים:
האשילי. העממו מיד: בפ"ב.
להימן לאחר: שריקבם עפר.
דצירר פסולת ממון אוכל: חייב.
טוחת דצורר אז מלכא היא:
א פגה. תאנה שלג צולה כל
נרכה וטומנה בתבן להחבשל:
בתבן. ותבן מוקפה היא לטיט:
בגחלים. שהטמינה אתמול
בגחלים ועכשוו כצו ומ"מ מוקפין
הן אבל אס לא כצו לא דמחון
שנאפסיס מכנה את המחמות
ומצער את העלויות: מגוריה
בוקצתה. שיכול לאחזה במקוס

שירי מנחה

דבר שאינו נוטל גם
הסוס ובזוג הפרה
כו' ובמפה ש'
קוצין ושיער ש'
שושים. ונלה שיער
של שועים פירושו כלי
ממון משער השעו
לקוד ולהטיח בו את
הסוס והתרום אחרי
הטוח בחר להתעט
ועי' ברמב"ם בפ"ב
דן יט:

המגולה דאפי' טלטול מן הדל ליכא להגינה התבן אלא
מגביה מקוס המגולה והתבן או הגחלים נשמטים ופוליס: אינו
נובב. דאקור לטולת התבן או הגחלים: תורהבן. דכ"ג. או
טלטול מן הדל ולא שמיי טלטול: ה ה"ג אין מטבילין את
הכ"י ע"ג גב מימיו ביו"ט אחריו וכו' והכ"א מטבילין כ"י
ע"ג מימיו ביו"ט אחריו ומשיקין את המים בכלי אבן
אחריו בשבת אבל לא מטבילין. וה"פ כלי שנטמאו ורואה
להטבילה ע"י הערמה שימלאנה מים מן המקוה וממילא יוטבל
בזבוב אסור ביו"ט אבל השקה כגון מים שנטמאו ומחבל לה למי
המקוה וטרוה מותרת וריעה כלפי' צפקסים (לד) ומוח ביו"ט
אבל צצת אסור: ב"ה אבן. שאינן מקבלים טומאה: והכ"א.
דס"ל דמותר להטביל כלי ע"י הערמה ביו"ט אבל לא צצת אבל
השקת מים צכלי אבן שאינן מקבלים טומאה צעודן צו מותר אף
צצת: ז א מטבילין. את הכלים אס המים סם צכלים
שמקבלין טומאה אסור להשקות את המים ועי"ז גם הכלים
יוטבילו אסור צצת אף שהוא ע"י הערמה: ב"ה שנטמאו.

מעיו"ט. באד"ם. שהוא טומאה דלורייחא: ביו"ט. משום דהוי' כמתבן:
ועי"ט מיירי ולרבנן: טובב בדבר. אדם עולמו אס טמנה: מטומאה קלה.
ז קורע אדם. אס רואה לשמות והעור מכסה מותר לקרוע את העור וכדמתן שובר אדם את החציצת לאכול ממנה גרוגרות: זינוק. כעין פה היינו תיקון כלי
ועמודות ליפתח וצני כפרים אין מקפדין ואוכלין עליהן כך צלה פתיחה והוי כלי צל"ה ומ"מ ס"ל לת"ק דאין פותחין דהוי' תיקון
כלי אף שאוכלין עלי' צל"ה: רשב"ג מתיר. לפותחן דכיון דלוחלון עלי' צל"ה ל"ה תיקון כלי בצפמיה:

(ה) הכלים: (ג) ניצוק:

הגהות הגר"א

א מקנהין: בן [נלה]
בסויה ר' אלעזר בית
(כ"ה) (נמ) ומטמנה
הבטוח דבפסין: ג [א] [א] [א]
כל מוצלע נוספת היר"א
כ"ה מוצלע בפקר עו
מה"ל פ' ק' ו' וי' עד
ארכי"ל צל"ה וצלה
שנים נכדים שמה נוספת
הגר"א: ד [ח] בחיות:

מצפה שמואל

א קמנו. ב סס. ג גטיין
ט. מה"ל פ"ד דליכא
והריסין לפ"י צ"ס שס
ד יוסי ולא ר' יובנן
ד מיי פכ"ז אב"ט
טו"ש קסין שב ספיק
יא. ה קמנו: ו טי"מ
פכ"א ה"ל"א מ"ש פה
בסם הרשב"א והרמב"ן
ועיקר האסור מה או
ממתה דמפורי א' הסור
ואתה הנה או מיירי
דמפרד צעור והצרות
ועי' פ"ס טלה ספיק ה.
א קב. וירושלמי פכ"ז
ה"ג ופסיח פ"ב ה"ד
ובל"א פ"א פ"ב ה"ה
ית: וירושלמי ש"פ
ה"ג. ש' ש' וירושלמי
שס פ"ב ה"ג וכו' פ"ב
ה"ג. והמומז פ"ב
ה"ג. י קטו. וירושלמי
פ"ז ה"ג ל' ועינין
פ"ג ה"ג וזכרות פ"ב
ב: וצלה פ"ה ה"ג
ה' ע"י א"ע קסין שד
נמ"א ס"ק ד' פ' פ"ה
ג. וירושלמי פ"ד ה"ד
ל' וירושלמי פ"א פ"ב:

שירי מנחה

תוחבן צבוס או בכרוב
וכן העתיק הרמב"ם
פכ"ה משבת ט"ו
בשחררה לא הזכיר
ועתמה אלא שפיה
ע"ג גחלים וע"ש
בשה"מ: ה אין
מטבילין את המים.
כ"י צפקס הגי'
היטונה וכו"ה צ"ס
דצלה (י"ה): ועי'
ברש"י ה"ג וכו'
ותוס' סס והטובל
שם מתבאר מה שפי'
צפקס ועי' תשו'
שאל"ה פ"י ג' י'
ב"ה שנטמאו.
כתבתי צפקס כמו
שפי' רש"י דדוקא
כשנטמאו צעור
הואלי וחי' לו הצביל
מגעור' אבל צנטמאו
ביו"ט מטבילין ביו"ט
וישמתה צו היום חולין
שאל"ה הערב שמש
ועי"ש מ"ש צבס י"מ
ועי"ש תוס' ד"ה
כלי וכו' ומע"ש

פ"ה ה"ח: ומהחשב ע"ייהו. וצוק
ואסורה לאכול בתרומה ור' יוחנן אמר דף לבינה לא טערה וכו' צעלה חולין והולין לו צבי כוונה וכו'
וממנה ו' אמי צב"כ כ"י ויזמן צמרי כוונה להשכ צעורין ומטבילין דל"ג ל' לומר לו איקון
לשות ומטבילין ועי' תשו' הרמב"ן ורשב"א צב"כ יו"ד סי' ק"ב וצב"ט ועי"ז שם ומכ"ל רחי'
לצ"ח אולי שם הצבילה אינה מטומאה לטהרה אלא גיה"כ הוא ועי"ש בתשו' מה"ד פ"י ר"ח הולין
שם צב"כ א"כ רחי' מכ"ל שפעלה ו' היא מטומאה לטהרה אבל ע"פ ס"ל בהתמיהא דל"ג חולין
צבי כוונה וכו' יוחנן פועמיס פ"י הכמ"ג: ז"ש [קמ"ו] צבור אה"ה. צמשה שובר אדם אף
החציצת לאכול הימנה גרוגרת ובלבד שלא יתכוין לעשות כלי וכו' וצ"ש דצלה (ל"ג): מוקי לה הש"ס שם

בן בְּבֵּא רַבִּי יְהוּדָה אַחֲרָיו. הֵבִיאוּ בְּשִׁבְרוֹן לֵב וְאַזְהָרָה. נִהְרַג בֶּן שְׁבַעִים שָׁנָה בְּיַד אַרְוֵרָה. יוֹשֵׁב בְּתַעֲנִית הָיָה נָקִי וְחָסִיד בְּמִלְאכְתּוֹ לְמַהֲרָה:

רבי חנינא בֶּן תְּרַדְיוֹן אַחֲרָיו מְקַהֵל קְהָלוֹת בְּצִיּוֹן שְׁעָרָה. יוֹשֵׁב וְדוֹרֵשׁ וְסוֹפֵר תּוֹרָה עִמוֹ. וְהַקִּיפוּהוּ בְּחִבְלֵי זְמוּרָה. אֶת הָאוֹר הַצִּיתוּ בָהֶם וּכְרָכוּהוּ בְּסוֹפֵר תּוֹרָה. סְפוּגִין שֶׁל צֶמֶר הִנִּיחוּ עַל לְבוֹ שְׁלֵא יָמוּת מִהֲרָה:

חסיד רַבִּי יִשְׁבָּב הַסּוֹפֵר הִרְגוּהוּ עִם עֲמוּרָה. זָרְקוּהוּ וְהַשְׁלִיכוּהוּ לְכָלְבִּים וְלֹא הֶקְבַּר בְּקְבוּרָה. יִצְתָה בַת קוֹל עָלָיו שְׁלֵא הִנִּיחַ כְּלוּם מִתּוֹרַת מֹשֶׁה לְשִׁמְרָה:

ואחריו רַבִּי חֲצִפְיִת בְּיוֹם עֵבֶרָה. עוֹף הַפּוֹרַח נִשְׂרַף בְּהֵבֵל פִּיּו כְּבַמְדוּרָה:

צדיק רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן שְׁמוּעַ בְּאַחֲרוֹנָה נִהְרַג בְּמַדְקִירָה. יוֹם עָרַב שֶׁבַת הָיָה זְמַן קְדוּשׁ וַיְקַדֵּשׁ וַיִּקְרָא. חָרַב שְׁלֵפּוֹ עָלָיו וְלֹא הִנִּיחוּהוּ בְּחַיִּים לְגַמְרָה. יִצְתָה נִשְׁמָתוֹ בְּבִרְא אֱלֹהִים
יוצר וצר צורה:

אוצר החכמה אוצר החכמה

כהנה וְכַהֲנָה הוֹסִיפוּ בְּנֵי עוֹלָה לְעַנּוֹת בְּגָעָרָה. בְּסִקְלָה שְׂרָפָה הֶרַג וְחָנֵק מִי יוֹכֵל לְשַׁעֲרָה. נוֹתַרְתַּ מִּמֶּנָּה לֹאכְלוּ אֲרִיּוֹת שָׁה פְּזוּרָה. חֲזָה הַתְּנוּפָה וְשׁוֹק הַתְּרוּמָה טָרְפוּ אֲרִיָּה וְהַכְּפִירָה:

יוטיב יִי וְלֹא יוֹסִיף עוֹד לְיִסְרָה. אִמֵץ בְּרַפִּים כּוֹשְׁלוֹת חֶלֶק יַעֲקֹב וּמוֹשִׁיעַ בְּעַת צָרָה. לְצַדֵּק יִמְלֹךְ מְלֹךְ יֹאמֵר שְׁלָמוֹ יָמֵי אַבְלָךְ. לְאוּרוֹ נִסַּע וְנִלְךְ:

מדרש אלה אזכרה

שהיה בן ק"ל שנה כשהוציאוהו ליהרג והיה יפה תאר ויפה מראה והיה דומה למלאך ה' צבאות. באו והגידו למלך את יפיו ואת שיבתו וא"ל בחיך אדוני תרחם על הזקן הזה. אמר הקיסר לר' חוצפיה בן כמה שנים אתה, א"ל ק"ל שנה לכד מיום אחד ובקשתי ממך שתמתין לי עד שתתמלא יומי. א"ל הקיסר מה לך שתמות היום או למחר. א"ל כדי שאקיים עוד שתי מצות. א"ל מה מצוה אתה רוצה לעשות, א"ל לקרוא ק"ש ערבית ושחרית להמליך עלי את שם הגדול והנורא המיוחד, א"ל הקיסר עזי פנים ועזי נפש עד מתי אתם בוסחים באלהיכם שאין בו כח להציל אתכם מידי שחרי אבותי החריבו את ביתו ואת נבלת עבדיו נתנו סביבות ירושלים ואין קובר ועתה אלהיך וקן הוא ואין לו כח להציל עוד, שאלו היה בו כח היה נוקם נקמת עמו ונקמת ביתו כמו שעשה בפרעה ובסיסרא ובכל מלכי כנען. וכששמע ר' חוצפיה כך בכה בכי גדול ואחז בכגדיו ויקרעם על גדות השם ית' ועל חרפתו ואמר לקיסר אוי לך קיסר מה תעשה ליום אחרון כשיפקוד הש"י על רומי ועל אלהיכם, אמר המלך עד מתי אתוכח עם זה וצוה להרגו ויסלקוהו ויתלחוהו, ואז באו שריו והכניסו וחלו פניו לקברו כי חמלו על שיבתו, ויאמר המלך לקבור אותו, ויבאו תלמידיו ויקברוהו ויספרוהו הספר גדול וכבד מאד:

ואחריו הוציאו את ר' חנינא בן חכניאי. ואותו היום ערב שבת היה וכל ימיו היה יושב בתענית מבין י"ב שנה עד צ"ה שנה. א"ל תלמידיו רבי רצונך שהטעום כלום קודם שתהרג, אמר להם עד עתה התעניתי ולא אכלתי ולא שתיתי ועתה איני יודע איזה דרך אלך ואתם אומרים לי לאכול ולשתות. התחיל בקדוש היום ויכלו השמים עד ויקדש אותו ולא הניחוהו לגמור עד שהרגוהו. ויצתה ב"ק ואמרה אשריך ר' חנינא בן חכניאי שהיית קדוש ויצתה נשמתך בקדושה כתיבת ויקדש:

ואחריו הוציאו ר' ישבב הסופר. אמרו עליו על ר' ישבב הסופר שהיה בן תשעים שנה אותו היום שהוציאוהו ליהרג. כיון שהוציאו אותו באו תלמידיו ואמרו לו רבינו תורה מה תהא עלינו, אמר להם בני עתידה תורה להשתבח מישראל לפי שאומה הרשעה העיזה פניה והערימה סוד לאבר מרגלוותינו ממנו והלואי שהייתי כפרה על הדור, אבל אני רואה שאין לך רחוב ורחוב שברומי שאין בה חלל הרב שעתידיה אומה הרשעה לשפוך דם נקי מישראל. אמרו לו רבינו ומה תהא עלינו, אמר להם החזיקו איש ברעהו ואהבו שלום ומשפט אולי יש תקוה. אמר להם קיסר וקן בן כמה שנים אתה. אמר לו היום בן תשעים שנה אנכי ועד לא יצאתי ממעי אבי היה גורה מאת הקב"ה למסור אותי ואת חברי בידך כדי להכוע דמנו מידך. א"ל וכי יש עולם שני. א"ל הן. ואתה אוי ואוי לבשתך כשיפרע דם חסדיו מידך. אמר הקיסר מהו להרוג גם את זה ואראה כחו וגבורתו של אלהי זה ומה יעשה לי בעולם שני, ויצו עליו וישרפוהו:

ואחריו הוציאו את ר' אלעזר בן שמוע. אותו יום אמרו עליו על ר' אלעזר בן שמוע שהיה מאה וחמש שנים ומקטנתו ועד סוף ימיו לא שמע אדם שהוציא חפלות מפיו ולא נתקוטט עם חבריו בין בדבור בין במעשה. והיה עניו ושפל רוח וישוב בתענית שמונים שנה, ואותו היום שנהרג יום כפורים היה ובאו תלמידיו לפניו ואמרו לו רבינו מה אתה רואה, אמר להם אני רואה ר' יהודה בן בבא שמשאים את מטתו ואת מטת ר' עקיבא בן יוסף סמוכה אצלו והם מתוכחים ברבך הלכה יחד זה עם זה, אמרו לו ומי מכריע ביניהם, אמר להם ר' ישמעאל ב"ג, אמרו לו מי מנצח, אמר להם ר' עקיבא על שמרת בכל כחו בתורה, אמר להם בני רואה אני עוד שנשמת כל צדיק וצדיק מטהרת את עצמה במי השילוח כדי ליכנס היום במטהרה בנישיבה של מעלה לשמוע את דרשות ר' עקיבא בן יוסף שידרוש להם מענינו של יום וכל מלאך ומלאך מביא קתדראות של זהב לכל צדיק וצדיק לישב עליו במטהרה, צוה הקיסר להרגו, ויצאה בת קול ואמרה אשריך ר' אלעזר בן שמוע שהיית מהור ויצאה נשמתך במטהרה:

סליק מדרש אלה אזכרה.